

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
Bir Sorunun Cevabı

Soru: İslam nizamının ilk paragrafında geçen “Zîra eşyâ (şeyler) hakkındaki mefhumları ortaya koyan ve bu mefhumları terkîz eden fikirdir ve insan, hayattaki sülûkunun (davranışının) keyfiyetini, (hayat) hakkındaki mefhumlarına göre belirler.” Bu bölüm işlenirken şebab arasında görüş ayrılığı oluşmaktadır. Kimisi buradaki fikirden kastın eşya hakkındaki mefhumlar olduğunu söylerken, kimisi buradaki fikirden kastın insan, hayat ve kainat hakkındaki külli fikir olduğu söylemekte, kimisi de buradaki fikirden kastın sadece “düşünmek” olduğunu söylemektedir. Yukarıdaki cümlede geçen “fikir”den kast nedir? Bize açıklayabilir misiniz?

Cevap: İslam Nizam’ında geçen ve hakkında soru sorduğunuz cümleyle ilgili olarak; buradaki fikir, insan hayat ve kainat hakkındaki külli fikirdir ve açıklaması şöyledir:

İnsanın kalkınması için külli fikre ve fikri kaideye ihtiyacı vardır...
Bu fikir veya fikri kaide, eşya hakkındaki mefhumları verir...
Eşya hakkındaki mefhumlar, insanın davranışlarını düzenler...

Binaen aleyh insanın davranışları değiştirilmek istenirse, mefhumları değiştirilmelidir. Mefhumlarının değiştirilmesi için de fikri kaidesi yani esasi fikri, yani kainat, insan ve hayat hakkındaki fikri değiştirilmelidir.

Kerim kardeşim,

İlgili bölümün birinci ve ikinci paragrafında açıklanmış bir konuda ihtilafınız olmamalıydı. Beraber bakalım:

Birinci paragrafta:

a. “İnsan; hayat, kâinat ve insan hakkında ve tüm bunların dünya hayatının öncesindeki ve sonrasındaki ile olan alâkası hakkında, nezdinde bulunan bir fikir ile kalkınır...”

Sonra da “O halde bugünkü insanın fikrini, esâslı ve kapsamlı bir değişim ile değiştirmek... kaçınılmazdır.” denilmiş.

Yani buradaki fikir kelimesi, önceki fikir kelimesi ile açıklanmıştır. O halde, paragrafın başında geldiği şekilde bir anlamı vardır “...İnsan; hayat, kâinat ve insan hakkında...”.

b. Birinci paragrafın altıncı satırında şöyle denilmektedir:

“...Zîra eşyâ (şeyler) hakkındaki mefhumları ortaya koyan ve bu mefhumları terkîz eden fikirdir...” ki bu da, bu zikredilen fikrin “eşya hakkındaki mefhumlar” olmadığı manasına gelmektedir. Zira cümle, “...Zîra eşyâ (şeyler) hakkındaki mefhumları ortaya koyan ve bu mefhumları terkîz eden fikirdir...” demektedir. O zaman fikir, eşya hakkındaki mefhumlardan farklıdır. Nitekim mefhumları ortaya koyan fikirdir. Dolayısıyla nasıl bazı kardeşlerimiz bu fikrin “eşya hakkındaki mefhumlar” olduğunu söyleyebilirler? Bu, zikredilen fikrin paragrafın başında açıklanan şey olduğu anlamına gelir yani esasi fikir, fikri kaide yani “İnsan; hayat, kâinat ve insan hakkında... nezdinde bulunan bir fikir...”

Ardından da ikinci ve üçüncü paragraflarda bu esasi fikir hakkında konuşmaya ve nasıl sahîh mefhumlar ürettiğinin izahına devam edilmiş...